

31993L0109

L 329/34

DZIENNIK URZĘDOWY WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

30.12.1993

DYREKTYWA RADY 93/109/WE**z dnia 6 grudnia 1993 r.****ustanawiająca szczegółowe warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami**

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 8b ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego ⁽¹⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

Traktat o Unii Europejskiej oznacza nowy etap w procesie tworzenia coraz silniejszych związków między narodami Europy, a jednym z celów Traktatu jest tworzenie, w sposób spójny i solidarny, związków między narodami Państw Członkowskich; do jego podstawowych celów należy wzmocnienie ochrony praw i interesów obywateli Państw Członkowskich poprzez wprowadzenie obywatelstwa Unii;

w tym celu w tytule II Traktatu o Unii Europejskiej, zmieniającego Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą w celu ustanowienia Wspólnoty Europejskiej, wprowadza się obywatelstwo Unii dla wszystkich obywateli Państw Członkowskich oraz przyznaje się im w związku z tym szereg praw;

przewidziane w art. 8b ust. 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim, w którym dana osoba ma miejsce zamieszkania jest zastosowaniem zasady niedyskryminacji między osobami mającymi obywatelstwo danego państwa a osobami będącymi obywatelami innego państwa oraz uzupełnieniem, zagwarantowanego w art. 8a wspomnianego Traktatu, prawa do swobodnego przemieszczania się i przebywania;

artykuł 8b ust. 2 Traktatu o WE określa jedynie możliwość wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego, bez uszczerbku dla przepisów art. 138 ust. 3 Traktatu o WE, który przewiduje wprowadzenie jednolitej procedury wyborczej we wszystkich Państwach Członkowskich;

dąży on przede wszystkim do zniesienia wymogu obywatelstwa, który obecnie musi być spełniony w większości Państw Członkowskich w celu wykonywania tych praw;

stosowanie art. 8b ust. 2 Traktatu o WE nie zakłada harmonizacji ordynacji wyborczych Państw Członkowskich; ponadto aby uwzględnić zasadę proporcjonalności, wymienioną w art. 3b ust. 3 Traktatu o WE, treść wspólnotowej legislacji w tej dziedzinie nie powinna wykraczać poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia celów art. 8b ust. 1 Traktatu o WE;

zamiarem art. 8b ust. 2 Traktatu o WE jest zapewnienie wszystkim obywatelom Unii, bez względu na to, czy są obywatelami Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania czy nie, możliwości wykonywania w tym państwie swojego prawa głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego na takich samych warunkach; z tego względu wobec obywateli Unii niemających obywatelstwa odnośnego państwa, w szczególności dotyczące okresu zamieszkania i dowodu miejsca zamieszkania, powinny być takie same, jak warunki stawiane obywatelom tego Państwa Członkowskiego, jeśli takie warunki są w ogóle stawiane;

artykuł 8b ust. 2 Traktatu o WE przewiduje prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania, przy czym prawo to nie zastępuje prawa głosowania i kandydowania w Państwie Członkowskim, którego obywatelem jest dany obywatel Unii; należy szanować przysługujące obywatelom Unii prawo wyboru Państwa Członkowskiego, w którym chcą oni uczestniczyć w wyborach europejskich, przy czym należy zapobiec nadużywaniu tego prawa przez głosowanie lub kandydowanie w więcej niż jednym państwie;

zgodnie z art. 8b ust. 2 Traktatu o WE wszelkie odstępstwa od ogólnych zasad niniejszej dyrektywy muszą być uzasadnione specyficznymi problemami danego Państwa Członkowskiego, przy czym każde takie odstępstwo musi podlegać sprawdzeniu co do jego wyjątkowego charakteru;

takie specyficzne problemy mogą powstawać w Państwie Członkowskim, w którym odsetek obywateli Unii w wieku uprawniającym do udziału w wyborach, mających miejsce zamieszkania w tym państwie, lecz niebędących jego obywatelami znacznie przekracza średnią; odstępstwo jest uzasadnione, w przypadku gdy tacy obywatele Unii stanowią ponad 20 % ogółu wyborców, przy czym jego punktem odniesienia musi być kryterium okresu zamieszkania;

⁽¹⁾ Dz.U. C 329 z 6.12.1993.

obywatelstwo Unii ma na celu umożliwienie obywatelom Unii lepszej integracji w państwie przyjmującym; w związku z tym, zgodnie z intencją autorów Traktatu, należy unikać wszelkiego różnicowania między listami kandydatów będących własnymi obywatelami a kandydatami zagranicznymi;

ryzyko takiego różnicowania dotyczy w szczególności Państwa Członkowskiego, w którym odsetek obywateli Unii w wieku uprawniającym do udziału w wyborach mających miejsce zamieszkania w tym państwie, lecz niebędących jego obywatelami przekracza 20 % ogólnej liczby mających tam miejsce zamieszkania obywateli Unii w wieku uprawniającym do głosowania; z tego względu ważne jest, aby takie Państwo Członkowskie mogło ustanowić, zgodnie z art. 8b Traktatu, szczególne przepisy dotyczące składu list kandydatów;

w niektórych Państwach Członkowskich mający tam miejsce zamieszkania obywatele innych Państw Członkowskich mają prawo głosowania w wyborach do parlamentów narodowych; niektóre przepisy niniejszej dyrektywy nie muszą więc być stosowane w takich Państwach Członkowskich,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

1. Niniejsza dyrektywa ustanawia szczegółowe warunki, według których obywatele Unii mający miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami, wykonują prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego.

2. Przepisy niniejszej dyrektywy nie naruszają przepisów Państw Członkowskich dotyczących prawa głosowania i kandydowania w wyborach ich obywateli, mających miejsce zamieszkania poza ich terytorium wyborczym.

Artykuł 2

Do celów niniejszej dyrektywy:

1. „wybory do Parlamentu Europejskiego” oznaczają bezpośrednie i powszechne wybory przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego zgodnie z Aktem z dnia 20 września 1976 r. ⁽¹⁾;
2. „terytorium wyborcze” oznacza terytorium Państwa Członkowskiego, na którym zgodnie z wyżej wymienionym Aktem i w którego ramach zgodnie z ordynacją wyborczą tego Państwa Członkowskiego jego mieszkańcy wybierają przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego;
3. „Państwo Członkowskie miejsca zamieszkania” oznacza Państwo Członkowskie, w którym obywatel Unii ma miejsce zamieszkania, lecz którego nie jest obywatelem;

⁽¹⁾ Dz.U. L 278 z 8.10.1976, str. 5.

4. „Państwo Członkowskie pochodzenia” oznacza Państwo Członkowskie, do którego przynależy dany obywatel Unii;
5. „wyborca Wspólnoty uprawniony do głosowania” oznacza obywatela Unii uprawnionego, zgodnie z niniejszą dyrektywą, do głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania;
6. „wyborca Wspólnoty uprawniony do kandydowania w wyborach” oznacza obywatela Unii uprawnionego, zgodnie z niniejszą dyrektywą, do kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania;
7. „lista wyborców” oznacza oficjalny spis wszystkich wyborców uprawnionych do głosowania w danym okręgu wyborczym lub wspólnocie, sporządzony i uaktualniany przez właściwy organ zgodnie z ordynacją wyborczą Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania, względnie rejestr meldunkowy, o ile zawiera on informacje o uprawnieniu do udziału w wyborach;
8. „dzień spełnienia wymogu” oznacza dzień lub dni, w których obywatele Unii muszą spełnić przesłanki, zgodnie z prawem Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania, aby w tym państwie wybierać lub być wybieranym;
9. „formalne oświadczenie” oznacza złożone przez zainteresowaną osobę oświadczenie, którego nieścisłości powodują, że osoba je składająca podlega karze zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego.

Artykuł 3

Osoba, która w dniu spełnienia wymogu:

- a) jest obywatelem Unii w rozumieniu art. 8 ust. 1 drugi akapit Traktatu,
- b) nie będąc obywatelem Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania, spełnia pozostałe warunki prawa głosowania i kandydowania w wyborach, jakie odnośnie państwo stawia swoim obywatelom,

ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania, chyba że została pozbawiona tych praw na podstawie art. 6 i 7.

Jeżeli obywatele Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania mogą kandydować w wyborach jedynie pod warunkiem, że posiadali jego obywatelstwo przez pewien minimalny okres, to uznaje się, że obywatele Unii spełniają ten warunek, o ile przez wymagany minimalny okres byli oni obywatelami jednego z Państw Członkowskich.

Artykuł 4

1. Każdy wyborca Wspólnoty uprawniony do głosowania wykonuje prawo do głosowania w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania lub w Państwie Członkowskim pochodzenia. Nikt nie może głosować więcej niż jeden raz podczas tych samych wyborach.
2. Nikt nie może kandydować w więcej niż jednym Państwie Członkowskim w tych samych wyborach.

Artykuł 5

Jeżeli obywatele Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania mają prawo głosowania lub kandydowania w wyborach jedynie pod warunkiem pewnego minimalnego okresu zamieszkania na terytorium wyborczym tego państwa, to uznaje się, że wyborcy Wspólnoty uprawnieni do głosowania i wyborcy Wspólnoty uprawnieni do kandydowania w wyborach spełniają ten warunek, o ile mieli miejsce zamieszkania przez równorzędny minimalny okres w innych Państwach Członkowskich. Niniejszy przepis jest stosowany, nie naruszając szczególnych warunków okresu zamieszkania w określonym okręgu wyborczym lub wspólnocie lokalnej.

Artykuł 6

1. Każdy obywatel Unii, który ma miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie jest obywatelem oraz którego, w wyniku odrębnego wyroku lub orzeczenia wydanego na gruncie prawa karnego lub cywilnego Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania lub Państwa Członkowskiego pochodzenia, pozbawiono prawa kandydowania w wyborach, nie może wykonywać tego prawa w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania.

2. Złożony przez obywatela Unii wniosek o kandydowanie w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania zostaje odrzucony, o ile obywatel ten nie przedstawi dokumentów, określonych w art. 10 ust. 2.

Artykuł 7

1. Państwo Członkowskie miejsca zamieszkania może sprawdzić, czy obywatela Unii, który wyraził chęć wykonania prawa głosowania w tym państwie, nie pozbawiono tego prawa w wyniku odrębnego wyroku lub orzeczenia wydanego na gruncie prawa cywilnego lub karnego Państwa Członkowskiego jego pochodzenia.

2. W celu wykonania ust. 1 niniejszego artykułu, Państwo Członkowskie miejsca zamieszkania może przekazać Państwu Członkowskiemu pochodzenia oświadczenie, określone w art. 9 ust. 2. W tym celu Państwo Członkowskie pochodzenia we właściwym terminie oraz w odpowiedni sposób udzieli istotnych i normalnie dostępnych informacji; mogą one obejmować wyłącznie takie szczegółowe dane, które są absolutnie niezbędne do wykonania niniejszego artykułu, a można z nich korzystać tylko w tym celu. Jeżeli udzielone informacje podważają treść oświadczenia, Państwo Członkowskie miejsca zamieszkania podejmuje właściwe działania w celu uniemożliwienia udziału odnośnej osoby w wyborach.

3. Niezależnie od tego Państwo Członkowskie pochodzenia może udzielić Państwu Członkowskiemu miejsca zamieszkania w odpowiedniej formie i we właściwym terminie wszelkich informacji koniecznych do wykonania niniejszego artykułu.

Artykuł 8

1. Wyborca Wspólnoty uprawniony do głosowania wykonuje prawo głosowania w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania, o ile wyrazi taką chęć.

2. Jeżeli udział w wyborach w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania jest obowiązkowy, wyborca Wspólnoty uprawniony do głosowania ma obowiązek udziału w wyborach, o ile wyraził taką chęć.

ROZDZIAŁ II

WYKONYWANIE PRAWA GŁOSOWANIA I PRAWA DO KANDYDOWANIA W WYBORACH

Artykuł 9

1. Państwa Członkowskie podejmują wszelkie niezbędne działania w celu wpisania wyborcy Wspólnoty uprawnionego do głosowania, który wyraził chęć udziału w wyborach, na listę wyborców w odpowiednim terminie przed dniem wyborów.

2. W celu wpisania wyborcy Wspólnoty uprawnionego do głosowania przedstawia on te same dokumenty, jak uprawniony do głosowania wyborca mający obywatelstwo danego państwa. Ponadto przedstawia on oficjalne oświadczenie, w którym podaje:

- a) swoje obywatelstwo oraz adres na terytorium wyborczym Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania,
- b) w stosownych przypadkach okręg wyborczy lub wspólnotę lokalną w Państwie Członkowskim jego pochodzenia, na którego liście wyborców był ostatnio wpisany, oraz
- c) oświadcza, że wykona swoje prawo głosowania wyłącznie w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania.

3. Państwo Członkowskie miejsca zamieszkania może także zażądać, aby wyborca Wspólnoty uprawniony do głosowania:

- a) stwierdził w swoim oświadczeniu, określonym w ust. 2, że nie pozbawiono go prawa głosowania w Państwie Członkowskim jego pochodzenia,
- b) przedstawił ważny dowód tożsamości, oraz
- c) podał datę, od kiedy ma miejsce zamieszkania w tym lub w innym Państwie Członkowskim.

4. Wyborcy Wspólnoty uprawnieni do głosowania wpisani na listę wyborców pozostają na niej na tych samych warunkach tak długo, jak uprawnieni do głosowania wyborcy mający obywatelstwo danego państwa, aż do czasu złożenia przez nich wniosku o skreślenie z listy wyborców lub do czasu ich skreślenia z urzędu, ze względu na niespełnianie przez nich warunków wykonywania prawa głosowania.

Artykuł 10

1. Składając wniosek o kandydowanie w wyborach, wyborca Wspólnoty uprawniony do kandydowania w wyborach przedstawia te same dokumenty co kandydat mający obywatelstwo danego państwa. Ponadto przedstawia on oficjalne oświadczenie, w którym podaje:

- a) swoje obywatelstwo oraz adres na terytorium wyborczym Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania,

b) oświadcza, że nie kandyduje w wyborach do Parlamentu Europejskiego jednocześnie w innym Państwie Członkowskim, oraz

c) w stosownych przypadkach okręg wyborczy lub wspólnotę lokalną w Państwie Członkowskim jego pochodzenia, na którego liście wyborców był ostatnio wpisany.

2. Składając wniosek o kandydowanie w wyborach, wyborca Wspólnoty uprawniony do kandydowania w wyborach przedkłada ponadto wydane przez właściwy organ administracyjny Państwa Członkowskiego jego pochodzenia zaświadczenie potwierdzające, że nie pozbawiono go prawa kandydowania w wyborach w tym Państwie Członkowskim, względnie, że organowi temu nic nie wiadomo o pozbawieniu go takiego prawa.

3. Państwo Członkowskie miejsca zamieszkania może także zażądać, aby wyborca Wspólnoty uprawniony do kandydowania w wyborach przedstawił ważny dowód tożsamości. Państwo to może ponadto zażądać, aby podał on datę, od kiedy jest obywatelem jednego z Państw Członkowskich.

Artykuł 11

1. Państwo Członkowskie miejsca zamieszkania informuje osobę zainteresowaną o czynnościach podjętych w związku z jej wnioskiem o wpis na listę wyborców lub o decyzji dotyczącej dopuszczenia jej wniosku o kandydowanie w wyborach.

2. W przypadku odmowy wpisania na listę wyborców lub odrzucenia wniosku o kandydowanie w wyborach osoba zainteresowana jest uprawniona do korzystania ze stosownych środków prawnych na takich samych warunkach, jakie przepisy Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania przewidują dla wyborców uprawnionych do głosowania i wyborców uprawnionych do kandydowania w wyborach, będących obywatelami tego państwa.

Artykuł 12

Państwo Członkowskie miejsca zamieszkania informuje w odpowiedniej formie i we właściwym terminie wyborców Wspólnoty uprawnionych do głosowania i wyborców Wspólnoty uprawnionych do kandydowania w wyborach o warunkach i szczegółowych zasadach wykonywania prawa głosowania i prawa kandydowania w wyborach w tym państwie.

Artykuł 13

Państwa Członkowskie wymieniają między sobą informacje niezbędne do wykonania art. 4. W tym celu Państwo Członkowskie miejsca zamieszkania udziela na podstawie formalnego oświadczenia, określonego w art. 9 i 10, w odpowiednim czasie przed dniem wyborów Państwu Członkowskiemu pochodzenia informacji o jego obywatelach wpisanych na listę wyborców lub którzy zgłosili kandydaturę w wyborach. Państwo Członkowskie pochodzenia podejmuje zgodnie z przepisami swojego prawa krajowego właściwe środki w celu zapobieżenia, aby jego obywatele nie głosowali lub nie kandydowali w wyborach w więcej niż jednym Państwie Członkowskim.

ROZDZIAŁ III

ODSTĘPSTWA I PRZEPISY PRZEJŚCIOWE

Artykuł 14

1. Jeżeli w dniu 1 stycznia 1993 r. w danym Państwie Członkowskim odsetek obywateli Unii w wieku uprawniającym do głosowania, mających miejsce zamieszkania w tym państwie, ale

niebędących jego obywatelami, przekracza 20 % ogólnej liczby obywateli Unii w wieku uprawniającym do głosowania, którzy mają miejsce zamieszkania w tym państwie, to takie Państwo Członkowskie może, w drodze odstępstwa od przepisów art. 3, 9 i 10:

a) przyznać prawo głosowania tym wyborcom Wspólnoty uprawnionym do głosowania, którzy w tym Państwie Członkowskim mają miejsce zamieszkania przez pewien okres minimalny, który nie może być ustalony na dłużej niż pięć lat,

b) przyznać prawo kandydowania tym wyborcom Wspólnoty uprawnionym do kandydowania w wyborach, którzy w tym Państwie Członkowskim mają miejsce zamieszkania przez pewien okres minimalny, który nie może być ustalony na dłużej niż dziesięć lat.

Niniejsze przepisy nie naruszają odpowiednich działań, które Państwo Członkowskie może podjąć odnośnie do składu kandydatów na listach, zwłaszcza celem ułatwienia integracji obywateli Unii będących obywatelami innego Państwa Członkowskiego.

Jednakże wyborcy Wspólnoty uprawnieni do głosowania i wyborcy Wspólnoty uprawnieni do kandydowania w wyborach, którzy wskutek tego, że mają miejsce zamieszkania poza Państwem Członkowskim swojego pochodzenia lub z powodu okresu takiego zamieszkania nie mają w tym państwie prawa głosowania lub kandydowania w wyborach, mogą nie podlegać warunkom dotyczącym okresu zamieszkania, określonym powyżej.

2. Jeżeli według stanu na dzień 1 lutego 1994 r. przepisy prawne Państwa Członkowskiego przewidują, że obywatele innego Państwa Członkowskiego mający w nim miejsce zamieszkania mają prawo głosowania w wyborach do parlamentu narodowego tego państwa oraz mogą być w tym celu wpisani na listę wyborców tego Państwa na dokładnie tych samych warunkach co wyborcy będący obywatelami tego państwa, to pierwsze z wymienionych Państw Członkowskich może, w odstępstwie od niniejszej dyrektywy, nie stosować art. 6–13 do takich obywateli.

3. Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie do dnia 31 grudnia 1997 r., a następnie w terminie 18 miesięcy przed każdymi wyborami do Parlamentu Europejskiego sprawozdanie, w którym rozważy, czy przyczyny uzasadniające odstępstwo udzielone odnośnym Państwom Członkowskim zgodnie z art. 8b ust. 2 Traktatu WE nadal istnieją oraz w razie potrzeby zaproponuje dokonanie wszelkich niezbędnych dostosowań.

Państwa Członkowskie korzystające z odstępstw na podstawie ust. 1 udzielają Komisji wszelkich niezbędnych informacji.

Artykuł 15

Do czwartych bezpośrednich wyborów do Parlamentu Europejskiego stosuje się następujące przepisy szczególne:

a) obywatele Unii, którzy już w dniu 15 lutego 1994 r. mają prawo głosowania w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania i którzy znajdują się na liście wyborców w tym Państwie Członkowskim, nie podlegają wymogom formalnym określonym w art. 9;

b) Państwa Członkowskie, w których listy wyborców zostały zamknięte przed dniem 15 lutego 1994 r., podejmą niezbędne działania, aby wyborcy Wspólnoty uprawnieni do głosowania, którzy chcą wykonać prawo głosowania w tym państwie, mieli możliwość wpisania się na listę wyborców w odpowiednim czasie przed dniem wyborów;

- c) Państwa Członkowskie, które nie sporządzają specjalnych list wyborców, lecz określają uprawnienie do głosowania w rejestrze meldunkowym, oraz w których udział w wyborach nie jest obowiązkowy, mogą zastosować to rozwiązanie również w stosunku do wyborców Wspólnoty uprawnionych do głosowania znajdujących się w tym rejestrze, którzy zostali indywidualnie poinformowani o ich prawach i nie wyrazili chęci wykonania prawa głosowania w Państwie Członkowskim ich pochodzenia. Państwa te prześlą do Państwa Członkowskiego pochodzenia dokument potwierdzający wyrażoną przez tych wyborców chęć głosowania w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania;
- d) Państwa Członkowskie, w których wewnętrzna procedura nominacji kandydatów partii i grup politycznych jest określona ustawowo, mogą ustalić, że wszelkie takie procedury, które zgodnie z tym ustawodawstwem wszczęto przed dniem 1 lutego 1994 r. oraz decyzje podjęte na tej podstawie, zachowują ważność.

ROZDZIAŁ IV

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 16

Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie do dnia 31 grudnia 1995 r. sprawozdanie na temat zastosowania niniejszej dyrektywy podczas wyborów do Parlamentu Europejskiego w czerwcu 1994 r. Na podstawie tego sprawozdania Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji

i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może przyjąć przepisy zmieniające niniejszą dyrektywę.

Artykuł 17

Państwa Członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy przed dniem 1 lutego 1994 r. oraz niezwłocznie powiadomią o tym Komisję.

Wspomniane środki zawierają odniesienia do niniejszej dyrektywy lub odniesienie to towarzyszyć ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez Państwa Członkowskie.

Artykuł 18

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie z dniem jej opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*.

Artykuł 19

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 6 grudnia 1993 r.

W imieniu Rady

W. CLAES

Przewodniczący